

3. BALKONAI

Balkonus plačiai pradėta įrenginėti klasicizmo ir istorizmo laikotarpiais (nuo XIX a. pradžios).

Balkonai yra gembinė konstrukcija susidedanti iš:

1. Gembių;
2. Plokščių;
3. Aptvėrimų.

XX a. antroje pusėje pradėtos naudoti gembinės gelžbetonio plokštės be atskirų gembių. Gembės būna akmens, metalo (ketaus, geležies, plieno), medinės, gelžbetoninės (nuo XX a. antros pusės). Plokščių konstrukcija priklauso nuo gembių konstrukcijos, kai konsolės plieno arba geležies (nuo XIX a. pabaigos) valcuoto profilio (bėgiai, dvitiejai) plokštės formuojamos iš mūro skliautukų („prūsiški skliautai“).

Taip pat (nuo XX a. pradžios) buvo įrengiamos betoninės, gelžbetoninės plokštės. Esant ketaus lietoms gegnėms retkarčiais buvo įrenginėjama ir lentų danga.

Kai gembės medinės (dažniausiai mediniuose pastatuose – lentų danga atvira arba dengta skarda su gulsčiais lankstais). Dažnai virš medinių balkonų įrengdavo apsauginius stogelius.

Kai gembės buvo betoninės arba gelžbetoninės – plokštės formavo iš monolito arba surenkamų gelžbetonio plokščių atremtų į konsoles.

Po II pasaulinio karo (sovietmečiu) balkonams pradėtos naudoti surenkamos gembinės plokštės.

Balkonų hidroizoliacijai dažniausiai naudoti cementiniai užtepai, o nuo XX a. antros pusės balkono plokštės pradėta gaminti iš vibruoto pusiau sauso betono be hidroizoliacijos.

Aptvėrimai – juodo metalo (išlieto ketaus, kaltiniai ar suvirinti). Šie aptvėrimai dažniausiai buvo tvirtinami prie balkono konsolių arba įdėtinių detalių.

Klasicizmo ir istorizmo laikotarpiu paplito baliustrados ir aptvėrimai iš akmens ir betono, medinėje architektūroje iš medžio.

Dažniausiai pasitaikantys pagrindiniai balkonų defektai:

- Dangos pratekėjimai pastebimi apatinėje balkono pusėje (dėmės, „kalkių varvekliai“ ir kt.). Sudrėkęs pobalkoninis fasado tinkas;
- Daugybiniai įtrūkimai cementiniame balkono užtepe. Ypač pastebimi įtrūkimų tinklai po lietaus;
- Netinkamas kritulių nuvedimas nuo balkonų. Pastebimas stovintis vanduo dangoje, nesuformuoti nuolydžiai, apibyrėję betono plokščių kraštai, įrengti arba neįrengti perimetriniai apskardinimai, užsikimšusios vandens nuvedimo angos;
- Apnuogintos ir surūdijusios metalinės gembinės sijos: iš apačios dėl mažo apsauginio betono storio, iš šonų ir priekio – dėl netinkamai įrengto apsauginio sluoksnio, metalo rūdijimo ir betono atstūmimo;

Pastaba: Metalu sijų sienutės gali būti prarūdijusios kiaurai. Tai yra balkono avarijos grėsmės požymis. Tokiu atveju būtina imtis neatidėliotinių darbų: išramstyti balkoną, aptverti pavojingą zoną arba balkoną nupjauti, parengti projektą ir atlikti suplanuotus darbus.

- Eroduotas plokštės betonas;
- Įtrūkimai ties metalinėmis sijomis dėl parūdijusių sijų;
- Įtrūkimai skersai metalinių sijų dėl netinkamo plokščių armavimo arba jo nebuvimo;
- Cemento ir kalkių išplovimas iš betono. Pastebimi varvekliai apatinėje plokštės dalyje;
- Supuvęs medinis paklotas;
- Koroduoti metalinių aptvėrimų jungimai ties plokštėmis. Pastebimi rūdžių išsiskyrimai ir skerspjūvio sumažėjimas ties atramomis, padidintas aptvėrimo liaunumas;
- Baliustrų įtrūkimai ties surūdijusiais armavimo strypais, atskirų baliustrų netektys;
- Supuvęs medinis aptvaras ypač apatinėje dalyje.

Šiuolaikinės technologijos ir medžiagos gali užtikrinti ilgaamžius sprendimus, šalinant balkonų defektus.

Dėmesio: Balkonų remontas yra atsakingas ir imlus laikui darbas. Turi būti atliekamas patyrusių ir atestuočių specialistų pagal parengtą ir suderintą projektą. Projektiniai sprendiniai turi remtis konstrukcijų tyrimais.

Balkonas yra pavojingiausi fasado elementas. Jo nepriežiūra gali tapti didelių nuostolių ir net nelaimingų atsitikimų priežastimi.